

بیت‌الله

شماره ۷۸، ۲۱، ۴۹۹۹

تاریخ ۷۸، ۴، ۸

پوست

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۱۱۰-ق مورخ ۱۳۷۸/۳/۱۸ و پیرو نامه شماره ۷۸/۲۱/۴۷۹۹ مورخ ۱۳۷۸/۳/۲۶:

لایحه آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب جلسه نهم خردادماه یکهزار و سیصد و هفتاد و هشت مجلس شورای اسلامی در جلسات متعدد شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر شورا به شرح زیر اعلام می گردد:

الف) اشکالات

- ۱- اطلاق ماده ۳ نسبت بموردیکه قاضی مجتهد باشد و مصوبه را خلاف شرع بداند الزام او بصدور حکم مطابق قانون خلاف موازین شرع است و استتکاف قاضی موصوف بلاشکال می باشد.
- ۲- عموم ماده ۶ در مورد قراردادهای خلاف اخلاق حسنه که خلاف موازین شرع نباشد غیرشرعی است.
- ۳- عموم ماده ۹ نسبت بمواردیکه قانون مجری در زمان صدور رای خلاف شرع بین بوده شرعی نیست.
- ۴- در ماده ۱۹ بین عبارت صدر و ذیل تهافت وجود دارد باید اصلاح گردد پس از آن اظهار نظر خواهد شد.
- ۵- در ماده ۳۵ مواردیکه قابل توکیل نیست باید استثنا شود و الا خلاف موازین شرع است.
- ۶- اطلاق ذیل ماده ۳۹ در موردیکه وکیل اقدام برفع نقص نکند و از این جهت حتی از موکل تضییع گردد خلاف موازین شرعی است.
- ۷- در ماده ۴۲ منظور از قانون روشن شود کدام قانون است.
- ۸- در ماده ۴۵ از این نظر که سلب حق تجدید نظر خواهی در مواردی موجب تضییع حق موکل می گردد خلاف موازین شرعی است.
- ۹- اطلاق رسیدگی غیابی در ماده ۶۷ نسبت به مواردیکه خواننده دعوی در دسترس باشد خلاف موازین شرع است و همچنین در قسمت آخر ماده مذکور که تنها عبارت «مبنی بر پرداخت» آمده اگر معترض ادله مبنی بر بی اعتباری اسنادیادشده ارائه نماید نیز باید حکم توقف داده شود لازم است این موارد هم ذکر گردد.
- ۱۰- در کلیه مواد مربوط به ابلاغ مبحث دوم که اوراق دعوی به غیر مخاطب ابلاغ می شود باید برای دادگاه اطمینان حاصل شود که اوراق به مخاطب رسیده است والا از جهت شرعی اشکال دارد مناسب است این امر طی ماده ای گنجانده شود.
- ۱۱- در فراز دوم ماده ۹۶ ابطال دادخواست در صورت فرض وجود ادله دیگر صحیح نمی باشد.

جمهوری اسلامی ایران

سورس

بمقام

شماره ۷۸۷۲۱۹۱۱

تاریخ ۷۸۷۴۸

پیوست

- ۱۲- اطلاق ماده ۱۰۵ در خصوص فوت یا حجر یا زوال سمت یکی از اصحاب دعوی که تأثیری در دادرسی نسبت به دیگران نداشته باشد خلاف موازین شرع تشخیص داده شد.
- ۱۳- تبصره ماده ۱۰۹ خلاف موازین شرع تشخیص داده شد.
- ۱۴- در ماده ۱۱۸ که رفع تامين به درخواست خواننده مقید شده چون در مواردی موجب تضییع حق خواننده می شود خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۱۵- ماده ۱۱۹ با ماده ۱۱۶ تعارض دارد لازم است رفع تعارض شود.
- ۱۶- در ماده ۱۲۷ در مواردیکه محصول در معرض تضییع باید تعیین تکلیف شود.
- ۱۷- اطلاق مواد مبحث اول فصل پنجم در مواردیکه خواسته عین معین نباشد تامين سایر اموال خواننده که در بعضی موارد مستلزم فروش مال توقیف شده که از مستثنیات دین باشد نیز هست خلاف موازین شرعی است و اگر تصریح شود که این توقیف مقدمه فروش نبوده و تنها مانع بی اعتنایی مدیون به پرداخت دین می باشد اشکال شرعی برطرف خواهد شد. و این امر طی ماده ای در این فصل گنجانده شود.
- ۱۸- ماده ۱۲۸ از نظر اینکه تقدم حق درخواست کننده تامين در صورتیکه مال مورد توقیف غیر عین معینی باشد که مورد ادعای خواهان است خلاف موازین شرع است و همچنین عدم تقدم اودر صورتیکه عین مورد ادعای متعلق بوی موجود باشد خلاف موازین شرعی است.
- ۱۹- در ماده ۱۴۴ تصریح شود « اگر طرف خارجی خواهان باشد » و الا اطلاق آن خلاف موازین شرع است
- ۲۰- در ماده ۱۴۸ در مواردی که احقاق حق خواهان محتملاً متوقف بر تامين باشد پس از اقامه دعوی منوط نمودن رسیدگی بدعوی بر رضایت طرف خلاف موازین شرع است.
- ۲۱- در ماده ۱۵۲ در صورتیکه مبنای حکم قاضی نظریه مذکور باشد خلاف موازین شرعی است.
- ۲۲- ماده ۱۶۴ نسبت به زمانیکه موقع برداشت محصول نرسیده از جهات ذیل خلاف موازین شرع است:
- الف - در دو اختیاری که به محکوم له داده شده است تحصیل رضایت متصرف عدوانی را شرط نکرده است.
- ب - اینکه محکوم له می تواند نسبت به از بین بردن زراعت و اصلاح زمین به غاصب دستور دهد را ذکر ننموده است.
- ج - محکوم بودن متصرف عدوانی به پرداخت اجره المثل گذشته را ذکر نکرده است.
- ۲۳- عموم ماده ۱۹۴ نسبت به ادله شرعی که در موقع انعقاد آنها مجری نبوده خلاف موازین شرع است.
- ۲۴- در ماده ۱۹۶ حکم به برائت خواننده بدون اشتراط سوگند خلاف موازین شرع است.
- ۲۵- در ماده ۲۱۵ چون احتمال اینکه اتکار و تردید هر یک بجای دیگری استعمال شود مبهم است و باید رفع ابهام شود و چنانچه معنای اصطلاحی آن مراد باشد باید روشن گردد.

جمهوری اسلامی ایران

سورس

بیت

شماره ۷۸۲۱۴۹۱۱

تاریخ ۷۸۲۴۸

پیوست

- ۲۶- چون ماده ۲۱۶ موردی را که طرف متکر باشد ولی در موعد مذکور در ماده آنرا ابراز ننماید و یا در جلسه حاضر باشد ولی سکوت نماید را نیز شامل می شود خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۲۷- اطلاق ماده ۲۱۸ در صورتیکه دلیل بعد از موعد مقرر در ماده و قبل از صدور حکم یافت شود را نیز شامل میگردد خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۲۸- در ماده ۲۲۵ شرایطی که در مورد کارشناس ذکر می شود باید برای پلیس بین الملل و تشخیص هویت نیز ذکر شود چون شرایط مذکور ذکر نشده ، خلاف موازین شرع شناخته گردید
- ۲۹- ماده ۲۲۷ مبهم است ، پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.
- ۳۰- در ماده ۲۲۸ در مواردیکه گواهی گواهان کافی برای اثبات دعوی حقوقی است یا در مواردیکه موثر در اثبات آن است مانند شاهد واحد و یمین خواهان و یا دعوی بر میت ، باید ذکر شود و همچنین تعداد گواهان مورد لزوم و مواردی که زنها می توانند شهادت بدهند اگر در جای دیگر ذکر شده باید مشخص گردد والا باید این موارد نیز بطور صریح تعیین شود. و همچنین موارد و شرایط شهادت بر شهادت نیز ذکر گردد.
- ۳۱- ماده ۲۳۱ مفهوم قید قبل از ادای شهادت که مانع پذیرش دعوی جرح بعد از ادا شهادت و قبل از صدور حکم نیز می شود خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۳۲- ماده ۲۳۳ الزام به سوگند در موردیکه احتیاق حق متوقف به شهادت باشد و شاهد حاضر به التزام به سوگند نباشد خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۳۳- در مواد ۲۴۱ و ۲۴۲ و ۲۴۶ در صورتیکه مبنای حکم قاضی شهادت مذکور در این مواد باشد خلاف موازین شرعی است
- ۳۴- اطلاق ذیل ماده ۲۵۲ در خصوص سقوط تجدید نظر خواهی در مواردیکه تهیه وسایل اجرای قرار برای طرف مقدور نباشد خلاف موازین شرع است . گرچه عدم اجرای حکم بدوی در خصوص مورد هم خلاف موازین شرع می باشد.
- ۳۵- در ماده ۲۵۴ قید وثاقت برای کارشناس لازم است و الا خلاف موازین شرع است .
- ۳۶- در ماده ۲۵۴ تنها نظر اکثریت نمی تواند در همه موارد مرجح باشد ، بنابراین اطلاق آن نسبت به مواردیکه از جهت تخصص مساوی نباشد خلاف موازین شرع است .
- ۳۷- در ماده ۲۵۵ با توجه به اینکه معمولاً با یمین فصل خصومت امکان دارد فرض عدم انشاء رای بدون انجام کارشناسی مبهم است ، رفع ابهام شود.
- و نیز در ذیل ماده ۲۵۵ در صورتیکه عدم ابداع دستمزد در مدت مقرر در مرحله تجدید نظر با عذر موجه باشد خلاف موازین شرعی شناخته شد . همچنین در این ماده اضافه شود گرچه عدم اجرای حکم بدوی در خصوص مورد هم خلاف موازین شرعی است .
- ۳۸- ماده ۲۶۲ همان اشکال ماده ۲۵۴ را دارد.
- ۳۹- در ماده ۲۶۳ از جهت اینکه تضرر شامل عدم النفع می شود یا نه ؟ و از جهت حدود استناد ضرر به تخلف کارشناس مبهم است . اظهار نظر در خصوص آن منوط به رفع ابهام می باشد.

- ۴۰- در ماده ۲۶۶ در مواردیکه صدور حکم منوط به سوگند است باید بطور تفصیل ذکر شود چون در جای دیگر ذکر نشده است .
- ۴۱- اطلاق ماده ۲۷۶ در صورتیکه مبنای حکم قاضی شهادت مذکور باشد خلاف موازین شرعی است
- ۴۲- در ماده ۲۷۷ ترتیب اثر بر تحقیقات معموله در خارج از کشور متوقف بر وثوق قاضی به نتیجه تحقیقات است .
- ۴۳- در ماده ۲۸۴ در صورت مطالبه مدعی دادگاه ملزم بصدور رای می باشد . تاخیر در صدور رای خلاف موازین شرع است .
- ۴۴- در ماده ۲۹۵ متوقف نمودن تصحیح رای بدرخواست ذینفع در مواردیکه تصحیح لازم باشد وجهه شرعی ندارد .
- ۴۵- چون بند «ج» ماده ۳۱۲ ظهور در عدم صلاحیت دادگاه صادر کننده رای دارد و شامل مورد کشف عدم صلاحیت قاضی نمی شود خلاف موازین شرع است .
- ۴۶- در ماده ۳۱۴ چون در هر صورت نقض حکم بوسیله دادگاه تجدید نظر بعمل می آید دوشق کردن ماده موردی ندارد .
- ۴۷- تبصره ماده ۳۱۷ و ماده ۳۱۸ شامل مواردی که متقاضی تجدید نظر مدعی عدم صلاحیت قاضی از جهت داشتن شرایط شرعی باشد خلاف موازین شرع است .
- ۴۸- ماده ۳۱۹ بااستظهار اینکه مربوط به قبل از انشاء رای قاضی است خلاف موازین شرعی شناخته شد .
- ۴۹- شمول ماده ۳۲۲ نسبت بموارد مذکور در ماده ۳۱۲ از جهت تعیین مدت برای تجدید نظر خواهی اطلاق دارد و این اطلاق خلاف موازین شرع است .
- ۵۰- اطلاق ذیل ماده ۳۳۰ نسبت به محدود نمودن مدت اعتراض نسبت به مورد مذکور در ماده ۳۱۲ خلاف موازین شرع است .
- ۵۱- در ماده ۳۳۳ اضافه شود مگر در مواردیکه طبق قانون استثنا شده است .
- ۵۲- اطلاق ماده ۳۴۰ در مورد استماع شهادت شهود اشکال قبلی را دارد .
- ۵۳- ذیل ماده ۳۷۲ که حکم به تاخیر اجرای حکم دارد در مواردیکه محکوم به مالی است خلاف موازین شرع است . بلکه باید حکم اجرا شود در صورت لزوم از محکوم له قبل از اجرا تامین مناسب اخذ گردد .
- ۵۴- اطلاق ماده ۴۱۳ در خصوص مهلت های مقرر در مواردی که طرف عذر داشته باشد خلاف موازین شرعی است .
- ۵۵- در ماده ۴۲۴ اطلاق متوقف شدن اجرای حکم در مواردی که امکان تامین و جبران خسارت باشد خلاف موازین شرع است .

- ۵۶- در ذیل ماده ۴۳۸ که تجدید مهلت را منوط به اثبات مانعی دانسته که رفع آن در توان او نبوده خلاف موازین شرع است. زیرا موارد عذر را مضیق می کند باید به موارد عذر اصلاح شود.
- ۵۷- شمول عموم تبصره ذیل ماده ۴۴۴ به مواردیکه در ماده ۴۴۳ آمده خلاف اصل ۱۳۹ قانون اساسی است.
- ۵۸- ماده ۴۵۰ از این جهت که طرفین را که می توانند روی یک داور توافق کنند الزام می کند که بیش از یک داور تعیین کنند ایهام دارد که باید رفع ایهام شود.
- ۵۹- در بند یک ماده ۴۵۲ عبارت اهلیت کامل مبهم است پس از رفع ایهام اظهار نظر خواهد شد.
- ۶۰- تبصره ماده ۴۶۰ خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۶۱- اطلاق ماده ۴۷۰ از اینکه رای به اکثریت صادر و نظر آنان مناط اعتبار است خلاف شرع تشخیص داده شد.
- ۶۲- تعیین مهلت مذکور در ماده ۴۷۶ و تبصره آن نسبت به مواردیکه شخص اعتراض کننده جاهل بوده یا عذری داشته باشد خلاف موازین شرع است.
- ۶۳- اطلاق ماده ۴۷۸ نیز همان ایراد ماده ۴۷۶ را دارد
- ۶۴- در ماده ۴۸۷ عبارت ضرر معنوی که ایهام مطالبه وجه در قبال آن وجود دارد خلاف موازین شرع است.
- ۶۵- در ماده ۴۸۷ ذکر کلمه قصور و حکم بر مسئولیت جبران خسارت وارده در صورت قصور مغایر موازین شرع است.
- ۶۶- اطلاق ماده ۵۰۱ که شامل خسارت تاخیر تادیه و عدم النفع هم می شود خلاف موازین شرع است.
- ۶۷- در تبصره ماده ۵۰۱ کلمه دعوا باید به دعوی تبدیل شود.
- ۶۸- اطلاق ماده ۵۰۱ در مورد خسارت دادرسی نسبت به موردیکه تقصیر خواننده نسبت به تخلف از ادا، حقوق ثابت نشود خلاف موازین شرع است. و همچنین است در مورد دریافت خسارت دادرسی از خواهان در صورتیکه بدون علم و عمد ادعا کرده باشد.
- ۶۹- مواد ۵۰۹ و ۵۱۰ در صورت عدم انجام تعهد در مدت تعیین شده توسط دادگاه طرف باید روزانه مبلغی را علاوه بر اجرای حکم بعنوان تاخیر در انجام تعهد پرداخت کند خلاف موازین شرع است.
- ۷۱- چون عموم صدر ماده ۵۱۱ موهوم شمول نسبت به مواردی است که مربوط به ادا، دین نباشد خلاف موازین شرعی شناخته شد.
- ۷۱- در بند الف ماده ۵۱۲ اضافه کردن قید ضرورت با توجه به آنکه رعایت شؤن ذکر شده خلاف موازین شرع است و باید حذف شود
- ۷۲- در ماده ۵۱۳ کلمه ضرورت که سه بار بکار رفته خلاف موازین شرع است.
- ۷۳- برای ماده ۵۱۵ با توجه به نظراتی که در مواد ۵۱۲ و ۵۱۳ داده شد موضوعی باقی نمی ماند.

۷۴- در ماده ۵۱۷ و تبصره آن چون دادگاه ویژه با نظر مبارک حضرت امام (ره) تشکیل شده و در ادامه هم تحت نظر مقام معظم رهبری اداره می شود هرگونه تصمیم درباره آن دادگاه بدون کسب موافقت و تأیید ولی فقیه خلاف موازین شرعی است .

(ب)

=====

تذکرات

- ۱- نظر به اینکه در ماده ۲۸ تنها نفی صلاحیت آمده و تحقق اختلاف تنها به نفی صلاحیت نیست عبارت باید به نحوی اصلاح شود تا این مطلب را نیز برساند .
- ۲- در ماده ۳۲ حرف (به) در (به موجب) اضافه است .
- ۳- نظر به اینکه در بند ۲ ماده ۵۱ تعیین شغل خواننده در دادخواست برای خواهان شرط شده و حکم موردی را که خواننده نتواند شغل او را تعیین کند حتی با توجه بمواد آینده نیز مشخص نشده شایسته است ماده بنحوی اصلاح شود که حکم این مورد هم مشخص گردد.
- ۴- در ماده ۷۰ مناسب است کلمه ﴿سن﴾ به ﴿وضعیت﴾ اصلاح شود.
- ۵- در ماده ۱۲۹ سطر اول بعد از کلمه ﴿دعوا﴾ باید حرف ﴿ی﴾ اضافه شود.
- ۶- در مورد اطلاق ماده ۱۲۹ با توجه به ماده ۱۳۱ و ۱۳۲ در مواردیکه رسیدگی به دعوی اصلی منوط به دعوی طاری نباشد چون موجب تاخیر در رسیدگی می شود شایسته است این مورد بنحو مقتضی اصلاح گردد.
- ۷- در ماده ۱۵۲ کلمه ﴿داگاه ها﴾ به ﴿دادگاه﴾ اصلاح شود.
- ۸- در ماده ۱۵۸ کلمه ﴿دعوی﴾ به ﴿دعوی﴾ اصلاح شود.
- ۹- شایسته است در ماده ۳۶۲ عبارت طوری اصلاح شود که بدون فسخ حکم در تجدید نظر یا فسخ آن پس از درخواست اعاده دادرسی را برساند.
- ۱۰- در ماده ۴۰۶ و ۴۰۷ کلمه ﴿معارض عنه﴾ باید به کلمه ﴿معارض علیه﴾ اصلاح شود.

- ۱۱- در ماده ۴۱۱ مناسب است بجای کلمه «نقض» از کلمه «الغاء» استفاده شود.
- ۱۲- در بند (۶) ماده ۴۱۲ پس از عبارت پس از کلمه صدور کلمه «حکم» اضافه شود.
- ۱۳- در ماده ۴۳۰ اگر باین نحو اصلاح شود که سال ۱۲ ماه است و ماه - ماه شمسی است و کسری آن از قرار ماهی ۳۰ روز حساب می شود به واقعیت نزدیک است -
- ۱۴- در ذیل مواد ۲۰۸ و ۲۰۹ کلمه ادله به قرائن اصلاح شود بهتر است .
- ۱۵- نظر به اینکه اصطلاحاً "نقض و ابرام در خصوص تصمیمات دیوانعالی کشور و فسخ و تایید در مورد تصمیمات دادگاه تجدید نظر و قبول و رد در مورد تصمیمات مرجع رسیدگی کننده به درخواست اعاده دادرسی اعمال می گردد مناسب است این امر در این قانون از جمله :

بصره ۲ ماده ۲۹۵ و مواد ۳۱۲، ۳۱۳، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۳۶، ۳۳۸، ۳۳۹، ۳۴۴، ۳۵۶، ۳۶۲، ۳۸۲، ۳۸۹، ۳۹۴، ۴۱۱، ۴۲۶ رعایت شود.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اعضا